

การออกแบบลวดลายตกแต่งสถาปัตยกรรมทั้งภายนอกและภายใน คาซาบัทโยว ของ อันโตนี เกาดี*

A Study on The Ornament of Exterior And Interior of Casa Batlló by Antoni Gaudí

วรัญญา ขำหัวเตย (Varunya Khamhuatoei) **

บทคัดย่อ

การศึกษาการออกแบบลวดลายตกแต่งสถาปัตยกรรมทั้งภายในและภายนอก คาซาบัทโยว (Casa Batlló) ของเกาดี เพื่อวิเคราะห์สุนทรียภาพและรูปแบบลวดลายตกแต่งสถาปัตยกรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของเกาดี โดยเปรียบเทียบกับ “คาซาบัทโยว” (Casa Batlló) กับผลงานอื่นๆของเกาดี และ ยูยส์ โดมินิก อี มงค์ ตาเนท์ (Lluís Domènech i Montaner) รวมทั้งแรงบันดาลใจที่เกาดีได้รับจากศิลปะแนวอาร์นูโว (Art Nouveau) ที่กำลังแพร่หลายไปทั่วทั้งทวีปยุโรปขณะนั้น

ในยุคศตวรรษที่ 19 ซึ่งเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และศิลปะ โดยเฉพาะอิทธิพลทางความคิดจากกระแสความเคลื่อนไหวของ Arts and Crafts แรงบันดาลใจจากธรรมชาติ และนวัตกรรมสมัยใหม่ที่เปิดโอกาสให้ศิลปินสามารถพัฒนาความคิดและฝีมือทางเชิงช่างได้อย่างอิสระและกว้างขวางจนสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่แปลกใหม่และเป็นเอกลักษณ์ของตนเองได้หลากหลายสาขาไม่ว่าจะเป็นการออกแบบอาคารบ้านเรือน การตกแต่งภายใน การออกแบบเครื่องเรือนสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ รวมทั้งการออกแบบลวดลายประดับตามแนวคิดศิลปะเบ็ดเสร็จแห่งยุค ด้วยเหตุนี้ ศิลปะแนวนวนศิลป์ ที่ถึงแม้จะมีช่วงเวลาแห่งการเบ่งบานเพียงสั้นๆ และต้องดับสูญลงพร้อมกับการระเบิดของสงครามโลกครั้งที่ 1 จึงมีคุณค่าเทียบเท่ากับงานศิลปะที่ยังคงปรากฏให้คนรุ่นหลังได้เห็นถึงความสามารถรอบด้านของศิลปินผู้ถ่ายทอดจินตนาการให้กลายเป็นผลงานชิ้นเอกราวกับหลุดออกมาจากโลกแห่งความฝันเลยทีเดียว ดังจะเห็นได้จากการออกแบบลวดลายตกแต่งสถาปัตยกรรมทั้งภายในและภายนอก คาซาบัทโยว (Casa Batlló) ของเกาดี ที่แสดงให้เห็นถึงการหลอมรวมแนวคิดและเทคนิคในการสร้างงานสถาปัตยกรรมตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษกับกระแสศิลปะร่วมสมัยในเวลานั้น มาใช้ได้อย่างลงตัว โดยมีแรงบันดาลใจจากธรรมชาติเป็นแนวทางหลัก ในการศึกษาครั้งนี้จะเห็นถึงพัฒนาการในการสร้างงานของของเกาดีตั้งแต่ยุคแรกเริ่มจนถึงการวิเคราะห์การออกแบบลวดลายตกแต่ง

---

* บทความนี้เรียบเรียงขึ้นจากเนื้อหาส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาทัศนศิลป์ คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากรปีการศึกษา 2558 เรื่องการออกแบบลวดลายตกแต่งสถาปัตยกรรมทั้งภายนอกและภายใน คาซาบัทโยว ของ อันโตนี เกาดี A Study on The Ornament of Exterior And Interior of Casa Batlló by Antoni Gaudí .โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณา หงษ์อุเทน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ (Thesis Advisor: Assoc.Prof.Dr. Krisana Honguten)

** น.ส. วรัญญา ขำหัวเตย (Varunya Khamhuatoei) นักศึกษาปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาทัศนศิลป์ คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Studying Master of Fine Art (Art Theory), Graduate School, Silpakorn University.Waraporn.aom@gmail.com

สถาปัตยกรรมในคาซาบัทโยวซึ่งเป็นผลงานที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของสถาปนิกผู้นี้เป็นอย่างดี และเป็นผลงานที่มีความโดดเด่นแห่งยุคตราบจนถึงทุกวันนี้

คำสำคัญ: ศิลปะแนวอาร์ทนูโว/คาซาบัทโยว/ลวดลายตกแต่ง/สถาปัตยกรรม/แรงบันดาลใจจากธรรมชาติ

Abstract

A Study on the Ornament of Exterior and Interior of Casa Batlló by Antoni Gaudi, is to analyze an aesthetics and ornament of architecture which is an identity of Gaudi by comparing with art works from Casa Batlló, other works of Gaudi and Lluís Domènech i Montaner's, including the inspiration that Gaudi had got from Art Nouveau which was well-known in Europe.

In the 19th century, an era of change in economy, society and art especially the influence of opinion from Arts and Crafts, inspiration from nature and innovation to develop the idea and practice the skill, also, be able to create new art works presenting our identity in many fields such as building design, interior design, accessories design and ornament as the art concept of those era. Even though, Art Nouveau would be in short term of progress and disappeared in 1st world war, its aesthetic value still exists and has been shown the professional skill and imagination of the artist which became the masterpiece as well. As we can see from the Ornament of Exterior and Interior of Casa Batlló by Antoni Gaudi, it has been presented the convergence of views and architecture technic from the past with contemporary art inspired by nature.

This study is presented the development of Gaudi art works from the first period, then, analysis the ornament of architecture in Casa Batlló which had been a unique and outstanding art works of era until these days.

Keyword: Art Nouveau/Casa Batlló/Ornament/architecture/inspired by nature

บทนำ

อันโตนิ เกาตี อี กอร์เนต (Antoni Gaudí i Cornet) เป็นสถาปนิกชาวสเปนที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก เขาได้ออกแบบสถาปัตยกรรมที่มีความโดดเด่นไว้มากมาย และสร้างชื่อเสียงด้วยผลงานอันแปลกตาที่ได้แรงบันดาลใจมาจากธรรมชาติ

เกาตี เริ่มต้นศึกษาสาขาสถาปัตยกรรมใน “เดอะบาร์เซโลนาสคูลออฟอาร์ทิเทคเชอร์” (The Barcelona School of Architecture) กับ ยูยส์ โดมินิค อี มงค์ตาเนท (Lluís Domènech i Montaner) เมื่ออายุได้ 17 ปี ถึงแม้ว่าผลงานของ ยูยส์ โดมินิค (Lluís Domènech) จะได้รับอิทธิพลมาจากสถาปัตยกรรมแบบบาโรกค่อนข้างมาก และเกาตีก็ไม่ได้นำรูปแบบการสร้างงานในแนวนี้นี้มาใช้โดยตรงก็ตาม แต่ความรู้และ

แนวคิดในการสร้างงานของ ยูยส์ โดมิเนค (Lluís Domènech) ก็เป็นพื้นฐานทางความคิดและแรงบันดาลใจสำคัญให้กับการออกแบบสถาปัตยกรรมของเกาติไม่น้อย

การเคลื่อนไหวของกลุ่ม “อาร์ทแอนด์คราฟท์มูฟเมนต์” (Art and Craft Movement) ที่ต่อต้านความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอันเนื่องมาจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมในทวีปยุโรป ทำให้ศิลปินหลายคนในสมัยนั้นได้ย้อนกลับไปศึกษาผลงานศิลปะยุคกลางที่ให้ความสำคัญกับฝีมือทางเชิงช่างเป็นอย่างมาก และได้กลายเป็นแรงบันดาลใจไปสู่การสร้างสรรคศิลปะแนวใหม่ที่มีชื่อเรียกแตกต่างกันไปตามเอกลักษณ์ของแต่ละประเทศ เช่น อาร์ทนูโว (Art Nouveau) ในประเทศฝรั่งเศส ยูเกนสทิล (Jugendstil) ในประเทศเยอรมัน สทิล ลิบัสติ (Stile Liberty) ในประเทศอิตาลี และโมเดิร์นนิสม (Modernisme) ในประเทศสเปน เป็นต้น การค้นคว้าทางชีววิทยาและพฤกษศาสตร์ทำให้มนุษย์สามารถมองเห็นสิ่งมีชีวิตเล็กๆ ที่ไม่เคยเห็นมาก่อน เช่น สัตว์เซลล์เดียว หรือพืชพรรณนานาชนิดจากโลกใหม่ เป็นต้น สิ่งนี้เป็นส่วนสำคัญที่เกาติได้ให้ความสนใจและนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานของเขาจนกลายเป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่นในการออกแบบสถาปัตยกรรมทั้งภายนอกและภายในอาคาร รวมทั้งการออกแบบลวดลายและเครื่องเรือนทุกชนิด นอกจากนั้นเกาติยังออกแบบอาคารโดยให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมอีกด้วย ด้วยเหตุนี้รูปทรงภายนอกและบรรยากาศภายในสถาปัตยกรรมที่เกาติ ออกแบบจึงประสานกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี ผลงานการออกแบบสถาปัตยกรรมและลวดลายประดับทั้งภายนอกและภายในอาคาร รวมทั้งเครื่องเรือน สะท้อนให้เห็นจินตนาการอันไม่สิ้นสุด และแนวทางการสร้างสรรค์อันเป็นเอกลักษณ์ของศิลปินอย่างชัดเจน

ผลงานของเกาติมีมากมายหลากหลายไม่ว่าจะเป็นอพาร์ทเมนต์โบสส์ หรือสวนสาธารณะที่สร้างชื่อเสียงให้กับสถาปนิกจนกลายเป็นสัญลักษณ์ของเมืองบาร์เซโลนา การผสมผสานอย่างกลมกลืนระหว่างสถาปัตยกรรมและประติมากรรม รวมทั้งลวดลายประดับ แสดงให้เห็นพัฒนาการด้านการออกแบบที่ก้าวข้ามผ่านการออกแบบสถาปัตยกรรมตามแบบแผนแนวประเพณีนิยม สู่อิสระทางความคิดที่เป็นเอกลักษณ์ของเกาติ

ผลงานที่น่าสนใจอย่างยิ่งและนำมาเป็นกรณีศึกษาคือ “คาซาบัทโยว” (Casa Batlló ค.ศ. ๑๘๗๔-๑๙๐๖) อาคารหลังนี้เป็นสถาปัตยกรรมที่เต็มไปด้วยจินตนาการของบ้านในเทพนิยาย ซึ่ง เกาติได้รับแรงบันดาลใจมาจากสัตว์นานาชนิด ดังจะเห็นได้จากส่วนของหลังคาที่ประดับด้วยกระเบื้องเคลือบเคลือบสีคล้ายเกล็ดมังกร ทำให้เมื่อมองโดยรวมเสมือนดังตัวมังกรกำลังนอนหลับอยู่ ส่วนระเบียงมีลักษณะคล้ายรังนกบนหน้าผา อาคารหลังนี้เต็มไปด้วยเส้นโค้งที่ปราศจากเหลี่ยมมุม ดังที่เกาติเคยกล่าวไว้ว่า “การสร้างบ้านแบบธรรมชาตินั้นไม่มีอะไรเป็นเส้นตรง” รอยต่อระหว่างชั้นและต้นเสาคล้ายกับกระดูกมนุษย์ จนมีคนตั้งชื่อว่า “บ้านกระดูก” (House of bone) การออกแบบภายในดูราวกับเป็นนครบาดาล ไม่ว่าจะเป็นช่องแสงที่มีลักษณะคล้ายกับหลังเต่า เพดานที่มีส่วนว่า ส่วนโค้งราวกับคลื่นน้ำที่กำลังไหลวน ซึ่งรับกับโคมไฟที่เป็นเสมือนจุดกึ่งกลางของวงวนนี้ แม้แต่สีของกระเบื้องที่ประดับบนผนังก็เป็นสีที่สัมผัสได้ถึงโลกใต้น้ำ ลวดลายและรูปทรงของเฟอร์นิเจอร์ถูกออกแบบให้ดูแปลกตาและดึงดูดความสนใจแก่ผู้ชมยิ่งนัก จินตนาการของ เกาติที่ถ่ายทอดลงบนกระดาษ สามารถถูกนำมาสร้างให้เห็นเป็นรูปธรรมได้อย่างน่าอัศจรรย์ในบ้านหลังนี้

การเลือก “คาซาบัทโยว” (Casa Batlló) เป็นกรณีศึกษาผลงานการออกแบบลวดลายตกแต่งทั้งภายนอกและภายในที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ของเกาติ เนื่องจากเป็นอาคารที่ศิลปินให้ความสำคัญกับการ

ออกแบบทุกส่วนของอาคาร ไม่ว่าจะเป็นโครงสร้าง รูปทรงและลวดลายประดับทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งวัสดุที่ใช้ในการตกแต่ง ดังนั้น “คาซาบัทโยว” (Casa Batlló) จึงเป็นจุดเริ่มต้นและศูนย์กลางของการศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดในการออกแบบตกแต่งสถาปัตยกรรมของเกาติโดยการเปรียบเทียบกับผลงานหลากหลายแห่งของเกาติ รวมทั้งการเปรียบเทียบกับผลงานบางแห่งของ ยูยส์ โดมินิก อี มงค์ตาดานท์ (Lluís Domènech i Montaner) ที่ให้อิทธิพลต่อการสร้างงานของเกาติเป็นอย่างมาก นอกจากนั้นยังนำไปสู่การศึกษากระแสการเคลื่อนไหวของศิลปะแนวอาร์นูโว (Art Nouveau) ที่แพร่หลายไปทั่วทั้งทวีปยุโรปในตอนนั้น ซึ่งให้แรงบันดาลใจกับผลงานของเกาติด้วยเช่นกัน

ดังนั้นการศึกษาวิจัยการออกแบบลวดลายตกแต่ง “คาซาบัทโยว” (Casa Batlló) ไม่เพียงแต่จะแสดงให้เห็นแนวทางการสร้างสรรค์ที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ของเกาติอย่างชัดเจนเท่านั้น แต่จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ศิลป์ ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและการตกแต่งภายในของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ศึกษาการออกแบบลวดลายตกแต่งสถาปัตยกรรมทั้งภายในและภายนอก คาซาบัทโยว (Casa Batlló) ของเกาติ เพื่อวิเคราะห์สุนทรียภาพและรูปแบบลวดลายตกแต่งสถาปัตยกรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของเกาติ โดยเปรียบเทียบกับ “คาซาบัทโยว” (Casa Batlló) กับผลงานอื่นๆของเกาติ และ ยูยส์ โดมินิก อี มงค์ตาดานท์ (Lluís Domènech i Montaner) รวมทั้งแรงบันดาลใจที่เกาติได้รับจากศิลปะแนวอาร์นูโว (Art Nouveau) ที่กำลังแพร่หลายไปทั่วทั้งทวีปยุโรปขณะนั้น

สมมติฐานของการศึกษา

เกาติเป็นสถาปนิกผู้ก้าวข้ามผ่านการสร้างงานตามแบบแผนแนวประเพณีนิยม สู่อิสระทางความคิดที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง แรงบันดาลใจจากธรรมชาติสะท้อนออกมาอย่างเด่นชัดในการออกแบบโครงสร้าง รูปทรง และลวดลายตกแต่งอาคารทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งวัสดุที่เลือกใช้ตกแต่ง ถึงแม้ว่าผลงานของเกาติจะมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลกและเป็นที่ยอมรับในประเทศไทย แต่ยังไม่เคยมีการทำวิจัยเกี่ยวกับผลงานการออกแบบลวดลายตกแต่งอาคารทั้งภายนอกและภายในของเกาติมาก่อนในประเทศไทย การเลือกศึกษาและวิเคราะห์การออกแบบตกแต่ง “คาซาบัทโยว” (Casa Batlló) จะสามารถแสดงให้เห็นแนวทางการสร้างสรรค์ที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ของสถาปนิกท่านนี้ได้ชัดเจนมากขึ้น

ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาและวิเคราะห์การออกแบบลวดลายตกแต่ง “คาซาบัทโยว” (Casa Batlló) ทั้งภายนอกและภายในที่ผสมผสานอย่างกลมกลืนเข้ากับโครงสร้างและรูปทรงของสถาปัตยกรรมโดยเปรียบเทียบกับผลงานการออกแบบตกแต่งอาคารอื่นๆของเกาติและของ ยูยส์ โดมินิก อี มงค์ตาดานท์ (Lluís Domènech i Montaner) รวมทั้งลวดลายตกแต่งอาคารแนวอาร์นูโว (Art Nouveau) ของสถาปนิกร่วมสมัยคนอื่นๆ ในทวีปยุโรป ที่น่าจะให้แรงบันดาลใจแก่เกาติ

ขั้นตอนการศึกษา

1. ศึกษาประวัติชีวิตและผลงาน ขั้นตอนการศึกษา นของอันโตนี เกาดี
2. ศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดและแรงบันดาลใจในการออกแบบสถาปัตยกรรมทั้งภายนอกและภายใน รวมถึงสุนทรียภาพของลวดลายตกแต่งใน “คาซาบัทโยว” (Casa Batlló) ศึกษาและเปรียบเทียบรูปแบบการสร้างงานที่เป็นเอกลักษณ์ของเกาดี โดยเปรียบเทียบ “คาซาบัทโยว” (Casa Batlló) กับผลงานอื่นๆของเกาดี และ ยูย โดมินิค รวมทั้งลวดลายการตกแต่งอาคารแนวอาร์ทนูโว (Art Nouveau) ของสถาปนิกร่วมสมัยคนอื่นๆในทวีปยุโรปที่น่าจะให้แรงบันดาลใจแก่เกาดี
3. สรุปผล

วิธีการทำ

1. รวบรวมข้อมูลจาก หนังสือและวารสาร
2. รวบรวมข้อมูลภาพเพื่อจัดแบ่งกลุ่มสำหรับใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาและวิเคราะห์
3. วิเคราะห์ข้อมูล
4. สรุปผลการศึกษาและวิเคราะห์
5. เขียนรายงาน
6. จัดทำเอกสารต้นฉบับเป็นรูปเล่ม

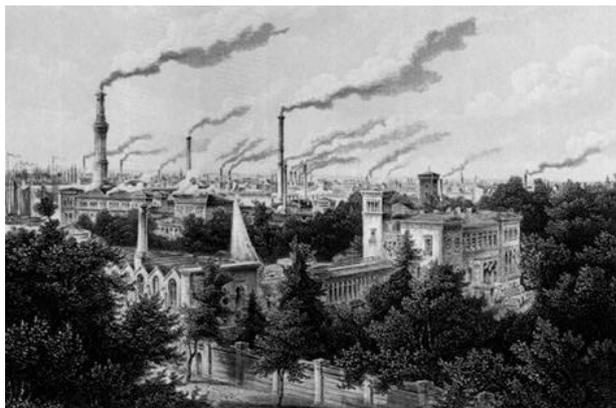
สรุปผลวิจัย

กระแสการสร้างงานสถาปัตยกรรมในสมัยศตวรรษที่ 19 นั้นเป็นการนำรูปแบบศิลปะที่หลากหลายมาผสมผสานกันอย่างอิสระ นวัตกรรมใหม่ๆ ก็เอื้ออำนวยความเป็นไปได้ให้แก่ผู้สร้างสรรค์ นวัตกรรมที่ถูกคิดค้นขึ้นในยุคอุตสาหกรรมได้ทำลายกฎเกณฑ์และข้อจำกัดต่างๆ ที่ไม่เคยทำได้ในสมัยก่อน อย่างเช่น การผลิตแผ่นกระจกขนาดใหญ่ที่แข็งแรงทนทาน การหล่อเหล็กดัด หรือการผลิตกระแสไฟฟ้าสำหรับใช้ในครัวเรือน ทำให้มีการผลิตหลอดไฟฟ้าและเครื่องใช้ไฟฟ้าชนิดต่างๆ ตามมามากมาย อาจกล่าวได้ว่า นวัตกรรมซึ่งเป็นผลผลิตของการปฏิวัติอุตสาหกรรมได้ปลดปล่อยศิลปินและนักออกแบบจากกรอบดั้งเดิมและเปิดโอกาสให้พวกเขาได้ไปสัมผัสกับจินตนาการอันไร้ขอบเขต จนสามารถสร้างสรรค์ผลงานอันโดดเด่นและน่าตื่นตาตื่นใจให้แก่ยุคสมัยของตนได้อย่างอิสระตามจินตนาการ

ในขณะที่เดียวกันการปฏิวัติอุตสาหกรรมก็ส่งผลกระทบต่อทางสังคมอย่างมากจนทำให้โครงสร้างของสังคมเปลี่ยนไป ที่สำคัญคือปัญหาช่องว่างระหว่างชนชั้น ซึ่งนำไปสู่ความไม่เท่าเทียมกันทั้งชีวิตความเป็นอยู่ อาชีพ และการศึกษา กล่าวคือ พ่อค่านายทุนผู้เป็นเจ้าของกิจการห้างร้านต่างๆ คือกลุ่มผู้มีฐานะทางการเงินสูง ซึ่งเป็นชนชั้นกลางที่ร่ำรวยขึ้นมาอย่างรวดเร็วจากการค้าขาย หรือเหล่านายทุนและนักลงทุนที่ร่ำรวยจากผลกำไร และส่วนแบ่งจากการค้าและการอุตสาหกรรม นอกจากนั้นยังมีกลุ่มชนชั้นกลางที่ประกอบอาชีพเป็นนายธนาคาร เจ้าของโรงงานอุตสาหกรรม พ่อค้า นักกฎหมาย แพทย์ วิศวกร และอาจารย์มหาวิทยาลัย บุคคลเหล่านี้มีการศึกษาดีและได้รับการยอมรับในสังคม ส่วนใหญ่มีฐานะร่ำรวย เป็นเจ้าของทรัพย์สินมูลค่าสูง และมีศักยภาพในการบริโภคสินค้าชั้นเลิศอย่างไม่มีการจำกัด ซึ่งจะต่างจาก กลุ่มชนชั้นแรงงานหรือชนชั้นล่างที่ต้องหาเช้ากินค่ำ

รายได้ชักหน้าไม่ถึงหลัง ครอบครัวอดอยาก มีหน้าซำยังต้องมีภาระส่งเสียเลี้ยงดูพ่อแม่วัยชรา ที่ถูกทอดทิ้งให้อยู่บ้านเพียงลำพังในชนบท ดังนั้น สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมจึงแตกต่างกันอย่างมากในเวลานั้น

ชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมยุโรปในสมัยนั้นแวดล้อมไปด้วยตึกรามบ้านช่องที่สวยงาม ทันสมัย และใหญ่โตโอ้อ่าของเหล่าเศรษฐีใหม่ เช่นเดียวกับโรงงานอุตสาหกรรมในเมืองใหญ่ ซึ่งผุดขึ้นราวกับดอกเห็ด ด้วยเหตุนี้ เมืองจึงเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วพร้อมกับการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรและความต้องการที่อยู่อาศัยซึ่งเพิ่มสูงขึ้น เมืองใหญ่ๆ ที่สวยงามในอดีต กลายเป็นเมืองซึ่งแออัดไปด้วยผู้คน และสกปรกไปด้วยเขม่าและควันจากปล่องไฟของบ้านเรือนและโรงงานอุตสาหกรรม (ภาพที่ 1) เสียงเครื่องจักรที่ตั้งก้องกลบเสียงนกเสียงกาในธรรมชาติ ทำให้ผู้คนรวมถึงศิลปินในสมัยนั้นโหยหาบรรยากาศเก่าๆ เมื่อครั้งที่ได้อาศัยอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ แสงแดด และสายลมที่พัดพาเสียงนกมาทำให้ฟังระรื่นหู ความตระหนกและความต้องการที่จะหวนคืนสู่ธรรมชาติ กลายเป็นแรงบันดาลใจสำคัญให้เหล่าศิลปินที่เชื่อว่า ศิลปะอันงดงามจะช่วยจรรโลงใจแก่ผู้สร้างงานและผู้ชมได้เสมอ แสงสว่างประจักษ์จากธรรมชาติมาสร้างผลงานในอุดมคติของตน

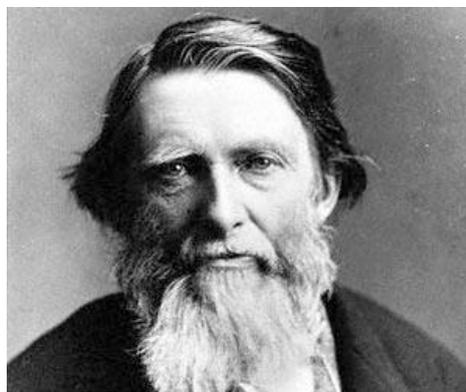
ภาพที่ 1บรรยากาศ ของกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ช่วงคริสต์ศตวรรษที่19 ในยุคแห่งการปฏิวัติอุตสาหกรรม

ที่มา<http://dcrubin-germanyd-term2011.blogspot.com/2011/10/german-industrial-revolution.html>

กระบวนการผลิต ซึ่งเปลี่ยนจากระบบหัตถกรรมหรือแบบกิลด์ (Guild) ที่ผลิตสินค้าด้วยมือโดยใช้เครื่องมือง่ายๆ (tools) มาเป็นระบบอุตสาหกรรม ซึ่งผลิตสินค้าในโรงงานโดยใช้เครื่องจักร (machine) และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้เกิดการเปรียบเทียบราคาสินค้าขึ้น สินค้าที่ประณีตสวยงามจากช่างฝีมือเริ่มหายากเนื่องจากมีราคาสูง ประชาชนส่วนใหญ่เริ่มหันมานิยมใช้สิ่งของเครื่องใช้ที่ผลิตจากระบบอุตสาหกรรม เนื่องจากมีราคาไม่แพง แต่กระบวนการผลิตที่เน้นปริมาณและความรวดเร็ว ทำให้ผลผลิตขาดความประณีตสวยงาม ซึ่งจะต่างไปจากงานหัตถกรรมที่ผลิตจากระบบอุตสาหกรรมแบบกิลด์ในอดีต อย่างไรก็ตาม

ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเหล่านี้ก็ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากจากผู้คนสมัยนั้น จนเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ช่างฝีมือลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว และคุณภาพของงานหัตถกรรมก็เริ่มถดถอยลงไปเรื่อยๆ

สภาวะเช่นนี้สร้างความกังวลแก่ผู้ที่มองเห็นคุณค่าและสุนทรียภาพในงานศิลปหัตถกรรม คนกลุ่มนี้ตระหนักว่า วิถีชีวิตที่กลมกลืนกับธรรมชาตินั้นย่อมเป็นวิถีที่ยั่งยืนไม่ว่ามนุษย์จะคิดค้นประดิษฐ์วัสดุที่แข็งแรงทนทานเพียงใด แต่ก็ไม่อาจใช้ชีวิตอย่างมีความสุขได้ท่ามกลางความแข่งกระด้างที่ปราศจากความสุขสุนทรีย์ ด้วยเหตุนี้ ศิลปินในสมัยนั้นจึงให้ความสำคัญกับธรรมชาติเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะ จอห์น รัสกิน (John Ruskin ค.ศ. 1819-1900) นักเขียนและนักวิจารณ์ศิลปะชาวอังกฤษ (ภาพที่ 2) ผู้พยายามจะรื้อฟื้นงานฝีมือและช่างฝีมือให้กลับมามีบทบาทอีกครั้งหนึ่งเพื่อต้านกระแสวัตถุนิยมจากกระบวนการอุตสาหกรรม และหาทางยกระดับช่างฝีมือให้มีมาตรฐานเหมือนสมาคมช่าง (Guild) ในยุคกลาง (middle age) รัสกินต้องการผลักดันแนวคิดดังกล่าวให้มีการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม เขาจึงวางแผนที่จะก่อตั้งสมาคมช่างแห่งเซนต์จอร์จ (Guild of St. George) ขึ้นในปี ค.ศ. 1871 แต่น่าเสียดาย ที่ไม่สามารถทำได้สำเร็จ ต่อมา วิลเลียม มอร์ริส (William Morris ค.ศ. 1834-1896) กวี จิตรกร และนักออกแบบชาวอังกฤษ (ภาพที่ 3) ได้สานต่อความคิดของรัสกินให้เป็นจริงโดยส่งเสริมการสร้างงานศิลปหัตถกรรมขึ้นในยุคเครื่องจักรกล เช่น การทอผ้า การย้อมผ้า การพิมพ์ผ้า การพิมพ์หนังสือ และการทำเครื่องเรือนอย่างไรก็ตาม ผลิตภัณฑ์เชิงศิลปหัตถกรรมเหล่านี้แม้จะมีคุณค่าทางสุนทรียภาพสูง แต่ก็มีราคาสูงมากจนคนทั่วไปไม่สามารถซื้อได้

ภาพที่ 2 ชายจอห์น รัสกิน (John Ruskin ค.ศ. 1819-1900) นักเขียนและนักวิจารณ์ศิลปะชาวอังกฤษ

ที่มา <http://blog.oup.com/2013/01/john-ruskins-childhood-home/>

ภาพที่ 3 ชาว วิลเลียม มอร์ริส (William Morris ค.ศ. 1834-1896) กวี จิตรกร และนักออกแบบชาวอังกฤษ

ที่มา: http://www.artyfactory.com/art_appreciation/graphic_designers/william_morris.

รัสกินและมอร์ริสเป็นทั้งนักคิดและผู้นำกลุ่ม “Arts and Crafts Movement” ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถจากหลายสาขาไม่ว่าจะเป็นศิลปิน สถาปนิก นักออกแบบ ช่างฝีมือ และนักเขียน เป็นต้น พวกเขาเหล่านี้เห็นกันว่า วิถีทางของการปฏิวัติอุตสาหกรรมในเวลานั้นจะล้มล้างวิธีการสร้างงานอันวิจิตรบรรจงที่สืบทอดมาแต่ครั้งบรรพบุรุษไปจนหมดสิ้น เพราะกระบวนการผลิตซ้ำของเครื่องจักรที่มุ่งเน้นประโยชน์ใช้สอยเพียงอย่างเดียว ทำให้ได้ผลผลิตที่ไร้ซึ่งความงาม และยังส่งผลกระทบต่อวงการศิลปะเป็นอย่างมาก กลุ่ม “Art and Craft Movement” เชื่อว่า “การเสื่อมคุณภาพของงานศิลปะจะนำไปสู่ความเสื่อมโทรมของสภาพสังคมและศีลธรรมจรรยา”¹ ด้วยเหตุนี้ พวกเขาจึงต้องการย้อนกลับไปศึกษาวิธีการสร้างงานของช่างฝีมือในอดีต โดยเฉพาะวิธีการสร้างงานตามแบบสกุลช่างยุคกลาง (Guild) เพื่อนำมาประยุกต์ให้เข้ากับแนวคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบใหม่ของตนเอง แนวคิดนี้ได้แทรกซึมเข้าไปในสถาบันการศึกษาศิลปะโดยผ่านสมาชิกในกลุ่มที่เป็นนักวิชาการและนักทฤษฎีทั้งหลาย ต่อมาในปี ค.ศ. 1888 กลุ่ม “Art and Craft Movement” ได้จัดนิทรรศการแสดงผลงานเฉพาะกลุ่มขึ้นเป็นครั้งแรกโดยที่ใช้ชื่อว่า “The Arts & Crafts Exhibition Society” แนวคิดของกลุ่ม Art and Craft จะให้อิทธิพลต่อนักออกแบบและศิลปินสาขาประยุกต์ศิลป์ในทวีปยุโรป และจะก่อให้เกิดกระแสการออกแบบศิลปะตกแต่งและสถาปัตยกรรมแนวใหม่ตั้งแต่คริสต์ทศวรรษที่ 1890 เป็นต้นไป จนถึงสงครามโลกครั้งที่ 1 กระแสการเคลื่อนไหวทางศิลปะของกลุ่ม “Art and Craft Movement” นำไปสู่แนวคิดในการสร้างงานศิลปะประยุกต์สมัยใหม่ ที่จะแพร่หลายไปสู่สถาบันศิลปะจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งในทวีปยุโรปอย่างรวดเร็ว จนกลายเป็นกระแสอารยธรรมสมัยใหม่ (Modern Civilization) ในระยะต่อมา

เอกลักษณ์ในการสร้างงานของกลุ่ม Art and Craft ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจมาจากศิลปะยุคฟื้นฟูศิลปวิทยา (Gothic Revival) และหลักทฤษฎีของ จอห์น รัสกิน และ วิลเลียม มอร์ริส รวมทั้งแนวคิดหวนคืนสู่ธรรมชาติและต่อต้านระบบอุตสาหกรรม สะท้อนออกมาอย่างชัดเจนนับตั้งแต่กระบวนการสร้างงานด้วยมือตามเทคนิควิธีการแบบสกุลช่างยุคกลางโดยใช้เครื่องมือแบบง่ายๆ (tool) ในการผลิตงานทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็น

¹ They were convinced that the general decline of artistic standards brought on by industrialization was linked to the nation's social and moral decline. สืบค้นจาก

http://www.artyfactory.com/art_appreciation/graphic_designers/william_morris.html วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 58

การเขียนลวดลายประดับผนัง การทำเครื่องแก้ว เครื่องเคลือบ งานกระจกสี งานสลักไม้ การทอผ้า หรือการทอพรหม ฯลฯ การออกแบบรูปทรงและลวดลายของงานจะอิงกับธรรมชาติ การผูกลายจากรูปทรงดอกไม้ ใบไม้ และเครือเถาของไม้เลื้อยต่างๆ จะเน้นโครงสร้างของลายที่ชัดเจนประกอบกับการใช้สีสันอันสดใสสวยงาม แนวคิดในการสร้างงานของศิลปินกลุ่ม Art and Craft ที่คำนึงถึงการประสานหลักการสร้างงานวิจิตรศิลป์เข้ากับฝีมือทางเชิงช่าง ทำให้ได้ผลงานอันประณีต สวยงามและมีคุณค่าเทียบเท่ากับงานศิลปะชิ้นหนึ่ง เนื่องจากผลงานทุกชิ้นได้ผ่านกระบวนการคิดและการออกแบบอย่างสร้างสรรค์มาแล้วเป็นอย่างดีทุกขั้นตอน การมุ่งเน้นผลิตผลงานด้วยฝีมือล้วนๆ สะท้อนให้เห็นการโหยหาวิถีชีวิตในอดีต ที่มนุษย์เคยอยู่ท่ามกลางธรรมชาติอันสวยงามและบริสุทธิ์ และการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงของสังคม ชีวิตความเป็นอยู่ และการผลิตระบบโรงงาน ซึ่งเป็นผลมาจากการปฏิวัติอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าผลงานของศิลปินกลุ่มนี้จะสวยงามและมีคุณค่าทางศิลปะมากก็ตาม แต่ก็ต้องใช้เวลาในการผลิตนานมากและมีราคาสูงมากเกินกว่าที่คนธรรมดาจะสามารถซื้อได้ ดังนั้นจึงมีแต่คนชั้นกลางผู้มีฐานะร่ำรวยหรือชนชั้นสูงเท่านั้นที่จะสามารถจ่ายได้

ระบบการพิมพ์ที่ทันสมัยทำให้เกิดอุตสาหกรรมการพิมพ์ที่สามารถผลิตหนังสือได้รวดเร็วและมีจำนวนมากพอต่อความต้องการของผู้อ่านที่มีจำนวนมากขึ้น และมีความสนใจแสวงหาความรู้ในหลากหลายสาขา ยิ่งขึ้น หนังสือทุกสาขาไม่ว่าจะเป็นประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ หรือศิลปะ ได้แพร่หลายความรู้ที่อัดแน่นบนแผ่นกระดาษออกไปทั่วโลกอย่างรวดเร็วผ่านการติดต่อการค้าระหว่างประเทศ ชนชั้นกลางที่ร่ำรวยเริ่มหันมาสนใจศิลปะมากขึ้น คนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้มีการศึกษาดีและสนใจศึกษาหาความรู้อย่างกว้างขวาง บางคนร่ำรวยถึงกับมีห้องสมุดส่วนตัวขนาดใหญ่อยู่ในเคหสถานของตนเอง คนกลุ่มนี้ต่อมาจะกลายเป็นผู้สนับสนุนที่สำคัญของศิลปินผู้สร้างสรรค์งานศิลปะแนวใหม่ให้กับวงการศิลปะของยุโรปและของโลก กระแสการสร้างงานศิลปะแนวใหม่ที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากธรรมชาติ และอิทธิพลของกลุ่ม “Art and Craft Movement” ที่แพร่หลายจากประเทศอังกฤษไปยังประเทศต่างๆ ในภาคพื้นยุโรปไม่ว่าจะเป็น ฝรั่งเศส เบลเยียม ออสเตรีย เยอรมนี อิตาลี และสเปน รวมทั้งทวีปอเมริกา ไม่เพียงแต่มีชื่อเรียกต่างกัน แต่ยังมีรูปแบบอันเป็นเอกลักษณ์ของตนเองอีกด้วย

สเปนเป็นอีกประเทศหนึ่งที่รับเอากระแสของศิลปะร่วมสมัยมาประยุกต์ให้เข้ากับการสร้างงานของตนเองจนกลายเป็นเอกลักษณ์ของประเทศ กลุ่มศิลปินที่มีแนวคิดทันสมัยและพยายามหลีกเลี่ยงจากกฎเกณฑ์ของประเพณีนิยมดั้งเดิมได้รวมกลุ่มกันเพื่อสร้างงานศิลปะในรูปแบบใหม่ โดยการนำกระแสการสร้างงานศิลปะร่วมสมัยที่แพร่หลายไปทั่วทั้งทวีปยุโรปในเวลานั้นมาประสานเข้ากับวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ เช่น กลิ่นอายของวัฒนธรรมแคตาลาเนียดั้งเดิมที่สะสมมาอย่างยาวนานและสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น จนสามารถพัฒนารูปแบบศิลปะอันเป็นเอกลักษณ์ของตนเองได้ ศิลปะรูปแบบใหม่ในประเทศสเปนนี้เรียกกันว่า “โมเดิร์นนิสโม” (Modernisme) ยูยส์ โดมินิก อี มงค์ตานด์ เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนไหวของกลุ่มโดยมีนครบาร์เซโลนาเป็นศูนย์กลางศิลปะร่วมสมัยแห่งยุคของสเปน

ผลงานของยูยส์ โดมินิก (ภาพที่4) ได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะบาโรคและศิลปะในยุคกลางค่อนข้างมาก การย้อนกลับไปศึกษาศิลปะยุคเก่าเพื่อค้นหารูปแบบการสร้างงานที่เป็นแนวทางของตนเองเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับศิลปิน เนื่องจากต้องค้นหาแนวทางที่จะหลุดออกจากกรอบประเพณีที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้อย่างดี

โจทย์สำคัญคือต้องทำอะไรจึงจะสามารถหลุดออกจากกรอบได้ และสามารถยืนอยู่บนแนวทางการสร้างงานของตนได้อย่างแน่วแน่ ด้วยเหตุนี้การย้อนกลับไปศึกษารูปแบบการสร้างงานศิลปะในยุคก่อนๆ ด้วยความเข้าใจอย่างละเอียดลึกซึ้ง จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากสำหรับศิลปินในยุคนี้ ผลงานของยุยส์ โดมินิก แสดงให้เห็นการนำเอาแนวคิดในการสร้างงานแบบบาโรกมาประยุกต์ใช้อย่างแยบยล เอกลักษณ์ของศิลปะบาโรกคือ การเน้นความเคลื่อนไหวขององค์ประกอบย่อยเพื่อสร้างพลังแห่งการเคลื่อนไหวแก่องค์ประกอบใหญ่ ด้วยเหตุนี้ เส้นโค้งเส้นเว้าจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างงาน นอกจากนี้ การนำสื่อวัสดุหลากหลายชนิดมาผสมผสานในการสร้างงานก็นับเป็นความท้าทายสำหรับศิลปินด้วย ด้วยเหตุนี้ สถาปนิกบาโรกจึงนิยมใช้ลวดลายที่อ่อนช้อยประดับตกแต่งลงบนส่วนต่างๆ ของสถาปัตยกรรมและวัสดุหลากหลายชนิดและต่างสีสันทาประดับตกแต่งอาคาร อีกทั้งยังกำหนดตำแหน่งที่แสงตกกระทบลงบนวัสดุ ทำให้สีของวัสดุต่างๆ เปล่งประกายสวยงามเป็นอย่างมาก แนวคิดของสถาปนิกบาโรกที่ถือว่า สถาปัตยกรรมคือประติมากรรมขนาดใหญ่ ทำให้เกิดแนวคิดในการหลอมรวมศิลปะทุกสาขาให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้อย่างลงตัวไม่ว่าจะเป็นประติมากรรมทั้งนูนสูง นูนต่ำ และลอยตัว ที่ประดับตกแต่งทั้งหน้าตึกและผนังหรือเพดานภายในอาคารอย่างไร้ขีดจำกัด รวมไปถึงภาพวาดที่เพิ่มลูกเล่นให้พื้นที่ส่วนเว้าส่วนโค้งบนเพดานหรือฝ้าผนังอย่างสวยงาม แนวคิดของศิลปะบาโรกดังกล่าวได้กลายเป็นแรงบันดาลใจในการพัฒนาผลงานสถาปัตยกรรมของ ยุยส์ โดมินิกอย่างชัดเจน และได้ส่งอิทธิพลให้แก่สถาปนิกร่วมสมัยท่ามกลางกระแสโมเดิร์นนิสโมที่แพร่หลายไปทั่วทั้งเมืองบาร์เซโลนาเวลานั้น

ภาพที่ 4 พาลาอู ดู ลา มิวสิกา (Palau de la Música) ผลงานการออกแบบอันโดดเด่นของยุยส์ โดมินิก อี มอนตานเอร์

ที่มา <http://www.tourisminbarcelona.com/places-to-visit/palau-de-la-musica/>

ความโดดเด่นในการสร้างงานในรูปแบบโมเดิร์นนิสม์ของสเปนนั้นคือการนำเอารูปแบบการสร้างงานของบรรพบุรุษมาประยุกต์ใช้ได้อย่างลงตัวโดยนำเสนอผ่านสีสันอันสดใสในรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศสเปน และปรากฏกลิ่นอายของศิลปะตะวันออกผสมผสานร่วมอยู่ด้วย สถาปนิกผู้สร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศสเปน อันโตนิ เกาตี

อันโตนิ เกาตี อี กูร์เนต (Antoni Gaudí i Cornet) (ภาพที่ 5) เขาได้ออกแบบสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นไว้มากมาย และสร้างชื่อเสียงด้วยผลงานอันแปลกตาซึ่งได้แรงบันดาลใจมาจากธรรมชาติ เกาตีเติบโตขึ้นท่ามกลางธรรมชาติของเมืองรุชฌูมิลำเนาของมารดา ซึ่งประกอบด้วยภูเขาและทะเล ทำให้เขาได้ซึมซับและผูกพันอย่างใกล้ชิดกับความงดงามเหล่านั้น

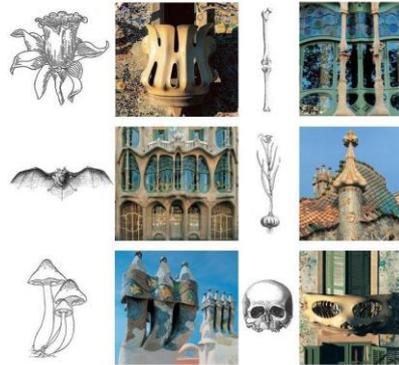
ภาพที่ 5 อันโตนิ เกาตี อี กูร์เนต (Antoni Gaudí i Cornet) ราว ค.ศ. 1878

ที่มา <http://arte-visitadora.blogspot.com/2012/11/antoni-gaudi-0402012.html>

เมื่อก้าวสู่เส้นทางสายอาชีพสถาปนิกอย่างจริงจัง เกาตีได้ทุ่มเททั้งชีวิตของเขาให้กับอาชีพนี้ ผลงานของเขามีมากมายและหลากหลายไม่ว่าจะเป็นอพาร์ทเมนต์ โบสถ์ หรือสวนสาธารณะ ที่สร้างชื่อเสียงให้กับสถาปนิกท่านนี้จนกลายเป็นสัญลักษณ์ของเมืองบาร์เซโลนา การผสมผสานอย่างกลมกลืนระหว่างสถาปัตยกรรม ประติมากรรม และลวดลายประดับ สะท้อนให้เห็นพัฒนาการด้านการออกแบบที่ก้าวข้ามผ่านการออกแบบสถาปัตยกรรมตามแบบแผนแนวประเพณีนิยมสู่อิสระทางความคิดที่เป็นเอกลักษณ์ของเกาตีอย่างชัดเจน

ผลงานของเกาตีแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการตลอดเวลา ผลงานในระยะแรกๆ ซึ่งเป็นช่วงแห่งการค้นหาตัวเองจะมีอิทธิพลของศิลปะ มูเดคาร์ (Mudéjar)² ค่อนข้างมาก ตัวอย่างเช่น คาซาวิเซนส์ (Casa Vicens 1883-1888) (ภาพที่ 5) และ วิลลาควิฆาโน (Villa Quijano 1883-1885) (ภาพที่ 6) เป็นต้น สถาปัตยกรรมทั้งสองหลังโดดเด่นด้วยลวดลายประดับและสีสันจากกระเบื้องเซรามิก ซึ่งเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในบาร์เซโลนาขณะนั้น เกาตีเปรียบเทียบว่าสถาปัตยกรรมคือประติมากรรม ซึ่งรูปแบบ

² มูเดคาร์ (Mudéjar) เป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมในสเปนระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 13-15 แสดงให้เห็นการผสมผสานกันระหว่างศิลปะคริสต์เคียนและมุสลิม ส่วนมากมักเป็นสถาปัตยกรรมขนาดเล็ก Harold W. Booton, *Architecture of Spain*, (London, Oriol Press Ltd, 1966), 39.)

และการนำเสนอจะต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เมื่อพิจารณาผลงานการออกแบบสถาปัตยกรรมของเกาดีจะเห็นได้ว่า ผลงานของเขาไม่ใช่เป็นเพียงสิ่งก่อสร้างธรรมดาๆ แต่เต็มไปด้วยจินตนาการและเรื่องราวที่สามารถสร้างชีวิตให้แก่สถาปัตยกรรมด้วยรายละเอียดต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสีเส้นที่สะดุดตา วัสดุที่หลากหลายหรือความพลิ้วไหวของลวดลายตกแตงที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากรูปทรงในธรรมชาติ

ความแปลกใหม่ในสถาปัตยกรรมของเกาดีพัฒนามาจากสถาปัตยกรรมรูปแบบดั้งเดิม ซึ่งถูกปรับเปลี่ยนโฉมใหม่มาจากภายในโดยผ่านกระบวนการสังเคราะห์ที่ได้มาจากการศึกษาธรรมชาติอย่างจริงจังจนกลายเป็นเอกลักษณ์ของเกาดีเอง เกาดีให้ความสำคัญกับทุกรายละเอียด โดยเฉพาะความสัมพันธ์กันระหว่างภายนอกและภายในอาคาร เนื่องจากเขาคิดว่าทุกรายละเอียดภายใต้ความงามล้วนแล้วแต่มีความหมายและเกี่ยวพันกับประโยชน์ใช้สอย แนวคิดดังกล่าวได้กลายเป็นหลักการในการทำงานและสร้างอิสระทางความคิดในการออกแบบสร้างสรรค์ให้กับเกาดี ดังจะเห็นได้จากผลงานชิ้นเอกของเขา คาซาบัทโยว

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1900 เป็นต้นไป นับเป็นจุดเปลี่ยนในการสร้างงานของเกาดี ผลงานการออกแบบของเขามีความโดดเด่นมากขึ้น โดยเฉพาะในปี ค.ศ. 1904 ที่เกาดีได้สร้าง “คาซาบัทโยว” (Casa Batlló) (ภาพที่ 6) เกาดีสามารถชุบชีวิตใหม่ให้กับสถาปัตยกรรมหลังเก่าด้วยการนำโครงสร้างทางธรรมชาติและสีเส้นของกระเบื้องเซรามิกมาสร้างความโดดเด่นให้กับอาคารหลังนี้จนเป็นที่กล่าวถึงอย่างแพร่หลายไปทั่วทั้งบาร์เซโลนา อาคารหลังนี้เต็มไปด้วยเส้นโค้งมนที่ปราศจากเหลี่ยมคม ดังที่เกาดีเคยกล่าวไว้ว่า "การสร้างบ้านตามธรรมชาติ นั้นไม่มีอะไรเป็นเส้นตรง" ช่วงต่อระหว่างชั้นและต้นเสาคล้ายกับข้อกระดูกของมนุษย์ จนมีคนตั้งชื่อว่า “บ้านกระดูก” (House of bone)

ภาพที่ 6 คาซา บัทโยว ในบาร์เซโลนา (ค.ศ.1904-1906)

ที่มา <http://www.kayniscornercafe.com/2013/01/gaudes-casa-batllo-and-casa-mila.html>

ภาพที่ 7 แสดงการเปรียบเทียบรูปทรงจากธรรมชาติกับโครงสร้างของคาซาบัทโย

ที่มา: <https://www.pinterest.com/pin/355151120585015315/>

แรงบันดาลใจธรรมชาตินำไปสู่การออกแบบลวดลายประดับตกแต่งคาซาบัทโย

ในการออกแบบลวดลายประดับตกแต่งคาซาบัทโยของเกาตินั้นจะเห็นรูปทรงต่างๆ ล้วนมาจากแรงบันดาลใจจากธรรมชาติ (ภาพที่7) แต่รูปทรงเหล่านั้นก็ได้ผ่านการสังเคราะห์จากเกาตีอีกชั้นหนึ่ง กล่าวคือ เกาตีมักดัดแปลงรูปทรงใหม่ๆ เพื่อให้เข้ากับวัสดุและโครงสร้างของพื้นที่นั้นเสมอ จนลวดลายที่นำมาใช้ในการประดับตกแต่งนั้นมีเอกลักษณ์โดดเด่น ซึ่งการประสานรูปทรงจากธรรมชาติเข้ากับโครงสร้างส่วนต่างๆ ของอาคารได้อย่างเหมาะสมและลงตัว เนื่องจากเกาตีเชื่อเป็นอย่างยิ่งถึงความงามของรูปทรงที่มีอยู่ในธรรมชาติ สามารถนำมาเติมแต่งและดัดแปลงให้ผสมผสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับสถาปัตยกรรมได้ นั่นก็ขึ้นอยู่กับแนวความคิดและการคัดสรรวัสดุซึ่งเป็นตัวกลางสำคัญที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดรูปทรงให้ออกมาสวยงาม เพราะฉะนั้น ความท้าทายในการออกแบบลวดลายประดับตกแต่งสถาปัตยกรรมหลังนี้ของเกาตีไม่ใช่แค่เพียงนำรูปทรงจากธรรมชาติมาใช้เพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่รูปทรงเหล่านั้นต้องอยู่ภายใต้แนวความคิดเดียวกันอีกด้วย ซึ่งสิ่งนี้เป็นกรอบในการสร้างงานของเกาตีที่จะนำไปสู่ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนั่นเอง สิ่งท้าทายอีกอย่างหนึ่งนอกเหนือจากความสวยงามของรูปทรงที่มาจากธรรมชาติแล้ว พื้นที่ทุกส่วนของอาคารยังต้องเพิ่มประโยชน์ใช้สอยให้แก่ผู้อยู่อาศัยให้ได้มากที่สุดอีกด้วย วิธีการสร้างงานของสถาปนิกทั่วไปจะแบ่งแยกระหว่างโครงสร้างตัวอาคารและการประดับตกแต่งออกจากกัน แต่สำหรับเกาตีแล้ว ทั้งสองอย่างนี้ต้องรวมเป็นหนึ่งเดียวกันจึงจะบรรลุวัตถุประสงค์ในการสร้างงานของเขา

การเลือกใช้วัสดุในคาซาบัทโย

เกาตีให้ความสำคัญกับรายละเอียดทุกอย่างที่ใช้ในการสร้างบ้าน ไม่ว่าจะเป็นการเลือกใช้วัสดุ สี สัน และพื้นผิว ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างมากในการเสริมสถาปัตยกรรมขึ้นมาให้เต็มเปี่ยมไปด้วยคุณค่าสักหลังหนึ่ง การเลือกใช้วัสดุแต่ละอย่างนั้นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบในการใช้งานในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นความคงทนในการใช้งาน ความเหมาะสม อีกทั้งความสวยงามของสี สัน และพื้นผิวที่เป็นเสมือนรูปลักษณ์ภายนอกคอยอวดโฉมแก่ผู้ชม ในขณะที่เดียวกันก็ต้องคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยและผู้อยู่อาศัยอีกด้วย ในยุคสมัยนั้นเป็นยุคแห่งการพัฒนา คิดค้น และสร้างสรรค์ ในเรื่องของการผลิตวัสดุก่อสร้างก็กำลังเติบโตไปกับสิ่งปลูกสร้างที่ผลุดขึ้นมาเรื่อยๆ กับดอกเห็ด ซึ่งก็เพิ่มทางเลือกให้แก่สถาปนิกมากขึ้น ในการเลือกใช้วัสดุเพื่อตอบสนองแนวคิดและจินตนาการให้กลายเป็นความจริงได้อย่างสมบูรณ์แบบ ซึ่งจะเห็นได้จากการเลือกใช้วัสดุที่หลากหลายของเกาตีในการสร้างคาซาบัทโย ตั้งแต่ส่วนที่เป็นโครงสร้างไปจนถึงชิ้นส่วนเล็กน้อยที่ใช้ในการประดับตกแต่ง ไม่ว่าจะเป็น หินปูน กระดาษ เบื้องเซรามิก เหล็กดัด และ ไม้ เป็นต้น ในขณะที่เกาตีกำลังทดลองวัสดุใหม่จากการผลิตด้วยนวัตกรรมที่ก้าวล้ำ เช่น คอนกรีตเสริมใยเหล็ก เป็นต้น แต่ก็มีได้ละทิ้งวัสดุจากธรรมชาติที่ถูกคิดค้นดัดแปลงนำมาใช้ในการก่อสร้างตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษอย่างอิฐและหิน ซึ่งเป็นวัสดุที่มีความแข็งแรงทนทานเหมาะสำหรับการก่อสร้างถึงแม้ว่าจะมีการผลิตคอนกรีตเสริมใยเหล็กขึ้นมาได้แล้วก็ตาม โดยเฉพาะวิธีเรียงอิฐที่มีการสลับทอ

มาจากสกุลช่างแคตตาล็อกเนี่ยจากรุ่นสู่รุ่น มีเอกลักษณ์และเทคนิคเฉพาะในการสร้างงานเพื่อให้ได้รูปทรงที่โค้งสูง บิดพลิ้วได้ตามต้องการ ซึ่งเกาตีได้นำมาใช้บ่อยครั้ง ดังจะเห็นได้จากผลงานในยุคแรก (ภาพที่) จนกระทั่งผลงาน ยุคหลัง เช่น ห้องใต้บันไดและทางเดินชั้นบนที่คาซาบัทโยว ที่เกาตีใช้เทคนิคการก่ออิฐในแบบโบราณตามการ สร้างงานแบบสกุลช่างแคตตาล็อกเนี่ย ที่ใช้อิฐรูปทรงผอม ยาว เนื่องจากรูปทรงดังกล่าวนอกจากสามารถสร้างความ ทนทานให้แก่โครงสร้างแล้ว ยังสามารถสร้างสรรค์รูปทรงได้โค้งสูงและพลิ้วไหวได้ตามต้องการ เนรมิตทางเดิน เชื่อมชั้นบนสุดและห้องใต้หลังคาในคาซาบัทโยวราวกับกำลังเดินผ่านช่องท้องของสัตว์ขนาดมหึมา โดยมีการ เจาะช่องรับแสงธรรมชาติเข้ามาในตัวอาคารแสงเงาที่ทับซ้อนก่อเกิดเป็นรูปทรงที่แปลกตาราวกับเดินอยู่ใน สถานที่ที่ชวนน่าพิศวง

การใช้กระจก เป็นอีกหนึ่งวัสดุที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตด้วยนวัตกรรมใหม่ และเกาตีหยิบ นำมาใช้สร้างสรรค์ประดับตกแต่งภายในคาซาบัทโยว ซึ่งความแตกต่างของกระจกแต่ละชนิดนั้นทำให้เกาตีมี ลูกเล่นแพรวพราวในการออกแบบ ไม่ว่าจะเป็นกระจกใส กระจกขุ่น เนื้อหยาบ หรือกระจกสี เป็นต้น โดยเฉพาะ กระจกสีรูปทรงกลมที่นำมาเรียงเป็นลวดลายประดับด้านบนขอบประตูและหน้าต่างในส่วนของผู้เป็นเจ้าของบ้าน สร้าง ลวดลายที่สดใหม่ สวยงามเป็นอย่างมาก

ความโดดเด่นในการใช้วัสดุในการสร้างงานของเกาตีนั้นคือ การชูดคุณสมบัติของวัสดุแต่ละชนิดให้เปล่ง ประกายได้อวดลวดลายในรูปแบบของมันเอง เนื่องจากความแตกต่างของเนื้อวัสดุแต่ละชนิดนั้นมีเอกลักษณ์ใน ตัวของมันเองอย่างเด่นชัด ไม่ว่าจะเป็น สี สัน พื้นผิว หรือรูปทรง เป็นต้น สำหรับเกาตีแล้ว เขามีวิธีการนำมาใช้ อย่างสร้างสรรค์ และมีการจับคู่สีของวัสดุแต่ละชนิดอย่างชาญฉลาด ปลูกบ้านให้มีชีวิตชีวาด้วยรูปทรงและสีสัน ของวัสดุเหล่านี้ (ภาพที่ 8) โดยการใช้ความคิดสร้างสรรค์ของผู้ออกแบบนั่นเอง

ภาพที่ 8 การใช้วัสดุที่หลากหลายในการออกแบบลวดลายประดับตกแต่งคาซาบัทโยว

ที่มา <https://maddme.wordpress.com/2009/11/>

ธรรมชาติเป็นจุดเริ่มต้นของลวดลาย ลวดลายเป็นจุดเริ่มต้นของจินตนาการ จินตนาการนำไปสู่ ความคิดสร้างสรรค์ที่โลดเล่นอยู่ในสมอง กลั่นกรองลงสู่แผ่นกระดาษ จากนั้นภาพร่างบนกระดาษแผ่นนั้นก็ถูก นำไปสร้างเป็นบ้านที่สะท้อนจินตนาการของสถาปนิก ลวดลายถูกรังสรรค์ขึ้นบนผิววัสดุที่มีคุณสมบัติแตกต่างกัน ความงดงามโลดเล่นอยู่บนส่วนเว้าส่วนโค้งของขอบระเบียงไปจนถึงราวบันได รูปทรงที่หลากหลายประสานกันอยู่ ตามซุ้มประตูและหน้าต่าง สี สันของกระเบื้องเซรามิกและกระจกล้อกับแสงเปล่งสี สันส่องสะท้อนลงบนวัตถุอย่าง

สวยงามจับตา แสงจากดวงอาทิตย์ทำหน้าที่เป็นสื่อแสดงให้เห็นถึงความคิดของเกาดีที่ถ่ายทอดลงบนผลงานสถาปัตยกรรมหลังนี้ กลิ่นอายของความผูกพันที่เกาดีมีต่อทะเลเมดิเตอร์เรเนียนอบอวลไปทั่วทั้งบ้าน เอกลักษณ์อันโดดเด่นในการสร้างสรรค์ของเขาปรากฏให้เห็นตั้งแต่ในลวดลายเล็กๆ บนผนังบ้านไปจนถึงโครงสร้างของสถาปัตยกรรมทั้งหลัง ศิลปะร่วมสมัยอย่างโมเดิร์นนิสหรืออาร์ตนูโวได้ถูกนำมาประยุกต์จนกลายเป็นเอกลักษณ์ของเกาดีเอง การออกแบบคาซาบัทโยวเผยให้เห็นพัฒนาการอันก้าวไกลในการสร้างสรรค์ของเกาดีอย่างชัดเจนแนวคิดในการสร้างงานของเกาดีสูงส่งอมจนตกผลึกและถ่ายทอดออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนเมื่อเปรียบเทียบกับผลงานชิ้นอื่นๆ มังกรที่หลับใหลอยู่บนหลังคาทำให้คนรู้จักเกรงขามและเคารพในรัศมีของความงามที่แผ่จากภายในสู่ภายนอกในบ้านหลังนี้ ไม่น่าเชื่อเลยว่าบ้านเก่าที่เกือบจะถูกทุบทำลาย ได้ฟื้นคืนชีพขึ้นมากลายเป็นสถาปัตยกรรมที่มีชีวิตชีวาด้วยลวดลายและรูปทรงพื้นฐานที่อยู่รอบตัวเรา นั่นก็คือ ทุกอนุจากธรรมชาตินั่นเอง

อภิปราย

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาการออกแบบลวดลายตกแต่งสถาปัตยกรรมทั้งภายนอกและภายใน คาซาบัทโยว ของ อันโตนิ เกาดี

ข้อเสนอแนะ

ในผลงานของเกาดี นอกเหนือจากการออกแบบลวดลายประดับตกแต่งแล้ว ยังมีความโดดเด่นและน่าสนใจอีกมากมาย อย่างเช่น พัฒนาการในการออกแบบหอคอยและปล่องไฟ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

Anna Fernandez Torrelles, History of architecture: Antoni Gaudí, (n.p,2011), 11.

Daniel Giralt-Miracle, Gaudí: Nature in Architecture, (Paper present), 4.

Gary Nisbet, Lluís Domènech i Montaner, เข้าถึงเมื่อ 22 สิงหาคม 2557, เข้าถึงได้จาก

<http://www.gaudiallgaudi.com/AA100.htm>

Harold W. Booton, Architecture of Spain, (London, Oriel Press Ltd, 1966), 39.

Harold W. Booton, Architecture of Spain, (London, Oriel Press Ltd, 1966), 39.)

Industrialization.สืบค้นจาก <http://www.artfactory.com/art>

appreciation/graphic_designers/william_morris.html วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 58

James Johnson Sweeney and Josep Lluís Sert, Antoni Gaudí, (New York: Praeger, 1960), 55.

Josep Maria Montaner ,Barcelona : a city and its architecture,Koln : Taschen, 1997

Josep Maria Tarragona, From Reus to Barcelona (1868-1874), เข้าถึงเมื่อ 22 สิงหาคม 2557, Ruskin, Jhon. The Lamp of Beauty, (Oxford, Phaidon, 1959)195.

เข้าถึงได้จาก <http://www.antonigaudi.org/from-reus-to-barcelona-1868-1874-437.html>